

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

16 Temmuz / 2021

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

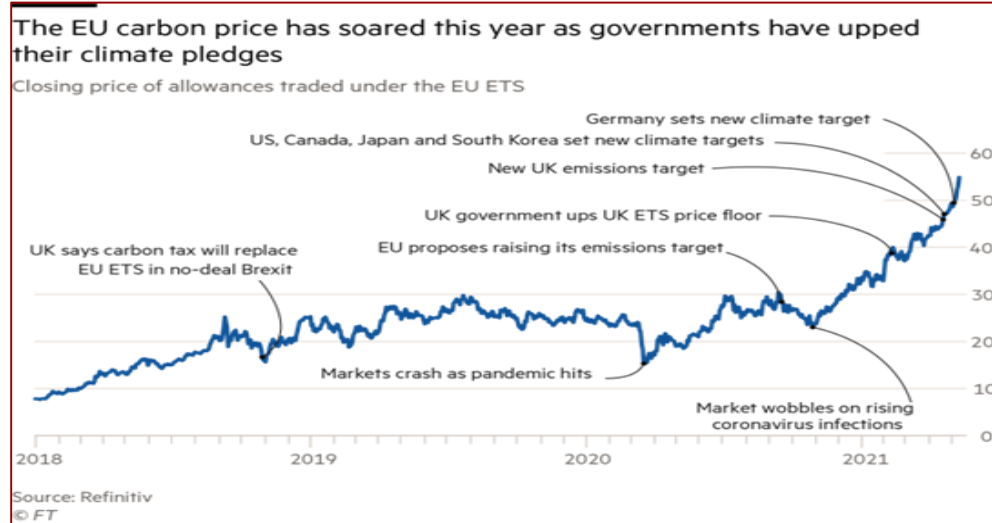

Sel Felaketleri ve Yeşil Mutabakat (Green Deal)

- ❑ Bu hafta tatil yoğunluğu (hem trafik sıkışıklığı hem de pahalılıktan muzdarip olursa da bir kesim tarafından klasikleşen) haberlerinin gölgesinde biri ülkemizde Rize, diğeri ise Avrupa'nın birkaç ülkesini kapsar şekilde iki ayrı coğrafyada sel felaketi gördük.
- ❑ Rize Valiliğinden yapılan yazılı açıklamada, 13 Temmuz'da başlayıp 14 Temmuz çarşamba günü akşam saatlerinde şiddetini artıran yağışlar sonucu merkez, Güneysu ve Çayeli ilçeleri başta olmak üzere il genelindeki birçok yerleşim biriminde çok sayıda noktada heyelan ve taşkın olayları meydana geldiği belirtildi. Hayatını kaybedenlerin sayısı 7'ye yükseldi.
- ❑ Belçika, Hollanda, Almanya, Fransa ve Lüksemburg'da yoğun yağışlar sellere neden olurken, çok sayıda kişi hayatını kaybetti.
- ❑ Almanya'da hayatını kaybedenlerin sayısı ise son baktığımızda 103 idi..
- ❑ ***Bilim insanları sel felaketi, kuraklık ve sıcak dalgası gibi aşırı hava olaylarınının, yerküre ısınmaya devam ettikçe artacağını belirtmektedirler..***
- ❑ Dolayısı ile yeşil mutabakat salt ekonomik değil tüm insanlık adına tek çıkış yolu gibi gözükmektedir.
- ❑ Ancak bu durum hiç de sanıldığı kadar kolay bir süreci ifade etmiyor ne yazık ki!

Yeşil Mutabakat Gelişmeleri

- ❑ Avrupa Komisyonu, AB içindeki seragazi emisyonlarını azaltma yükünün paylaşılması için önerdiği yeni planda 27 üye devletin üzerinde tartışacağı hedefler belirledi:
  - Araçlar için CO2 standartları,
  - Enerji vergileri,
  - Yenilenebilir enerji hedefleri,
  - Yenilenen Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)
  - AB'nin sınırda karbon düzenleme mekanizması (CBAM)

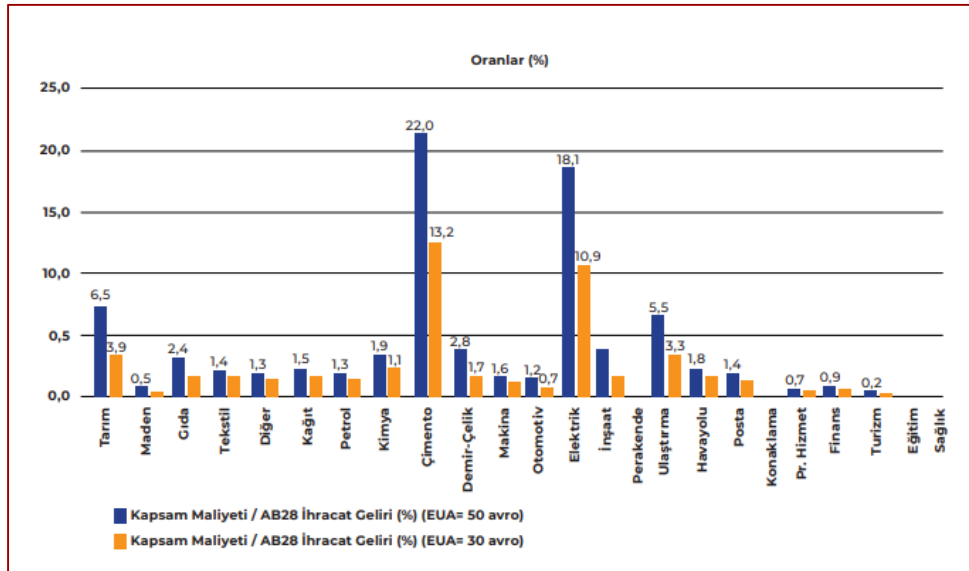

Yeşil Mutabakat Gelişmeleri

- ❑ Uzmanlara göre AB bu yasa paketiyle, sadece “iklim değişikliğini ele almanın” ötesine geçmeyi hedefliyor; bu anlamda AB Yeşil Mutabakatı’nı “AB’nin büyüme stratejisi” olarak adlandırıyor.
- ❑ Paketin ağırlıklı olarak AB içi odaklı olmasına rağmen, birlik dışındaki ülkeler için de kaçınılmaz etkileri olduğu belirtiliyor. Sadece sınırda karbon düzenlemesi ile değil, aynı zamanda örneğin nakliyenin ETS’ye dahil edilmesi yoluyla AB tek pazarına erişmek için ticaret kurallarının değişebileceği söyleniyor. Uzmanlar, Japonya ve ABD gibi AB’nin önde gelen otomobil ihracatçılarının, ihracat pazar paylarını korumak için elektrikli araç üretimine daha hızlı geçmek zorunda kalacağını belirtiyor.
- ❑ Ayrıca FT’de yer alan habere göre Çarşamba günü yapılan görüşmelerde bu katı emisyon ticareti kurallarına yönelik olarak İspanya, Fransa , İtalya, İrlanda, Litvanya, Macaristan, Bulgaristan ülke temsilcilerinin vatandaşlara etkisi açısından kaygılarının yüksek olduğu;
- ❑ Macron hükümetinin artan enerji fiyatları karşısında yeniden sarı yeleklilerin protestolarına maruz kalınmasından endişe duyduğu ifade ediliyor.

Türkiye'ye Sektörel Bazda İhracat Maliyeti

- ❑ TÜSİAD'ın 2020 yılında çıkartmış olduğu Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Raporu'ndaki baz senaryoya göre;
- ❑ Güncel ihracat dağılımı ve sektörel karbon verimliliği göz önüne alınarak AB ile ihracatta karşılaşılması muhtemel gelir kayıpları (karbon fiyatının 30 Euro ve 50 Euro olmasına göre kıyaslanmıştır.
- ❑ *2020 yılı sonunda hazırlanan rapor döneminde karbon fiyatları maksimum 30 Euro seviyesinde idi oysa son gelinen durumda 55 Euro ile pandemi öncesinin iki katına ulaşmış durumda. Bu hesaplardan yola çıkarak, sadece çimento sektörüne ton başına 55Euro ile 311,7 milyon Euro ilave yük getirecektir.*

Paris İklim Anlaşması & Türkiye

- ❑ İklim krizine karşı en temel yapılardan biri haline gelen iklim yasası, Paris Anlaşması'nı imzalayan ancak taraf olmayan Türkiye, bu alanda nasıl çalışmalar yapmakta?
- ❑ Yetkililerin yaptıkları açıklamalara göre Türkiye iklim fonlarına ya da başka bir deyişle, yeterli finans kaynağına ulaşamamaktan şikayetçi. Bunlardan biri de Yeşil İklim Fonu (Green Climate Fund, GCF). Türkiye'nin gelişmiş ülkeleri kapsayan Ek-1 listesinden çıkarak ulaşmaya çalıştığı Yeşil İklim Fonu aracılığı ile gelişen ülkelere 2020'den itibaren azaltım ve uyum eylemleri için yıllık toplam 100 milyar dolar kaynak aktarılacağı söz verilmiş olsa da, bu fonda henüz 10 milyar dolar toplanabildi. Bu fondan ağırlıklı olarak en az gelişmiş ülkelerin ve ada devletlerinin yararlanması planlanıyor.
- ❑ Fon kapsamında tasarlanan kredi olanaklarına baktığımızda, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadele için ihtiyaç duyduğu fonlara Çin gibi gelişen ülkelerle aynı şartlarda ulaşamaması ilk bakışta adil gözüküyor.
- ❑ Sonuç olarak Paris Anlaşması'nın onaylanmaması Türkiye'de önemli bir polemik haline gelmiş durumda.
- ❑ Bu konuyu kritik edenlerin öne sürdüğü gibi yenilenebilir enerji üretimi maliyetleri de ucuz değil üstelik CDS priminin yüksek olması ve kurların volatil olması nedeni ile de özel sektörün fonlara erişimi ve kredi maliyeti de oldukça yüksek.

Yeşil Mutabakat Çalışma Planı & TCMB AYM

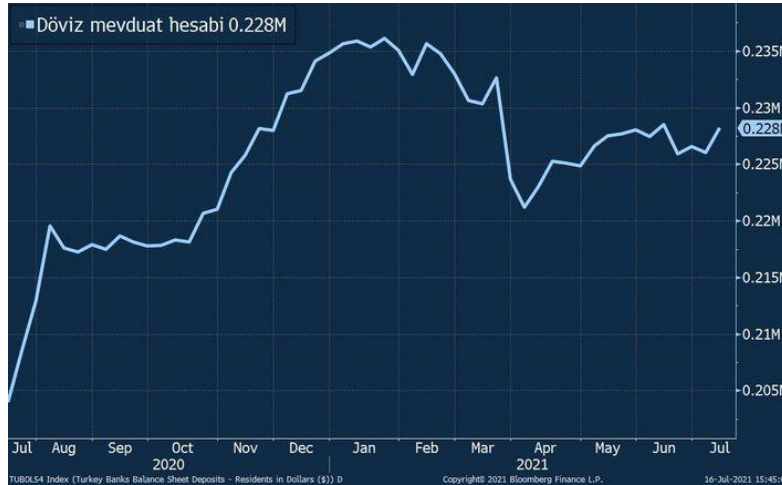
- ❑ Bu hafta bir süredir Türkiye'nin gündeminde olan yeşil mutabakat ile ilgili Cumhurbaşkanlığı eylem planı genelgesi yayımlandı.
- ❑ Avrupa Birliği'nin 11 Aralık 2019 tarihinde "Avrupa Yeşil Mutabakatı" ile ekonomisinin dönüşümünü sağlayacak yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini açıkladığını hatırlatan Erdoğan, takip eden süreçte uluslararası ekonominin önde gelen diğer aktörlerinin de ekonomilerinin yeşil dönüşümüne yönelik hedefler belirlediğine işaret ederek, şunları kaydetti:
- ❑ "Bu itibarla; Avrupa Yeşil Mutabakatı ile AB politikalarında öngörülen değişiklikler, uluslararası ticaret ve ekonomide meydana gelen dönüşüm ile 2023 ve kalkınma hedeflerimiz doğrultusunda; ekonomimizin lokomotifini olan ihracatımızda rekabetçiliğimizin korunması ve geliştirilmesi, AB ile Gümrük Birliği kapsamında tesis edilen ileri ekonomik bütünleşme ile ülkemizin küresel ekonomiye ve tedarik zincirlerine sağladığı entegrasyonun güçlendirilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir.
- ❑ Mayıs ayında TCMB, 2021 yılı Mayıs ayı Finansal İstikrar Raporu'nda iklim değişikliğinin getirdiği risklere dikkat çekmişti.
- ❑ İklim değişikliğinin orta ve uzun vadede finansal istikrar üzerinde risk barındırdığı değerlendirildiği yer alan raporda "İklim Değişikliği Kaynaklı Finansal Riskler ve Çevreci Finans" başlıklı özel bir bölüm yer aldı.

TCMB, Faizi Sabit Bıraktı

- ❑ Merkez Bankası politika faizini yüzde 19 seviyesinde sabit tuttu.
- ❑ *Karar metninde enflasyona ilişkin değerlendirmeler öne çıktı. Metinde son dönemde ithalat fiyatları ve yönetilen/yönlendirilen fiyatlardaki artışların yanı sıra, talep koşulları, bazı sektörlerdeki arz kısıtları, açılmanın etkisiyle yaz aylarında enflasyonda oynaklık görülebileceğine dikkat çekildi.*
- ❑ *Bu oynaklık ve enflasyon beklentilerindeki yüksek seviyelerin fiyatlama davranışları ve enflasyon görünümü üzerinde risk oluşturmaya devam ettiği vurgulandı.*
- ❑ Enflasyon ve enflasyon beklentilerindeki yüksek seviyeler dikkate alınarak, Nisan Enflasyon Raporu tahmin patikasındaki belirgin düşüş sağlanana kadar para politikasındaki mevcut sıkı duruşun kararlılıkla sürdürüleceği mesajı yinelendi.
- ❑ Metinde cari dengeye ilişkin iyimser beklentiler dikkat çekti. Konuyla ilgili olarak "Olumlu dış talep koşulları ve uygulanmakta olan sıkı para politikası cari işlemler dengesini pozitif etkilemektedir. İhracattaki güçlü artış eğilimi ve aşılamadaki kuvvetli ivmenin turizm faaliyetlerini canlandırmasıyla yılın geri kalanında cari işlemler hesabının fazla vermesi beklenmektedir." ifadeleri kullanıldı.

Döviz Mevduatları-9 Temmuz Haftası

- ❑ Merkez Bankası her ne kadar sıkı duruşu vurgulasa da, hatta son haftalarda TL, gelişen ülkelerden pozitif ayrılarak değerlendirilmiş olsa da kura ilişkin beklentiler bir türlü yerini bulmuyor...
- ❑ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verilerine göre gerçek ve tüzel kişilerin döviz mevduatları 9 Temmuz haftasında yeniden 228 milyar doların üzerine çıktı.
- ❑ Bireylerin döviz mevduatlarında parite etkisinden arındırılmış artış 288 milyon dolar oldu. Bu artışla bireylerin toplam döviz mevduatı 142,6 milyar dolar olarak kaydedildi.
- ❑ Tüzel kişilerin döviz mevduatları ise parite etkisinden arındırılmış veri dikkate alındığında 1,5 milyar dolar arttı ve 85,7 milyar dolara yükseldi.
- ❑ Döviz mevduatlarının toplam mevduatlardaki payındaki yatay seyir 9 Temmuz haftasında da devam etti. Verilere göre toplam mevduatın yüzde 54,12'si döviz mevduatlarından oluştu.

Yabancı Yatırımcı Hareketleri-9 Temmuz Haftası

- Yabancı yatırımcılar 9 Temmuz haftasında 6 milyon dolarlık net tahvil alırken, 54 milyon dolarlık net hisse senedi alımı gerçekleştirdi.
- Yabancı yatırımcılar, 2 Temmuz haftasında 83 milyon dolarlık tahvil alırken 38 milyon dolarlık hisse senedi satışı yapmıştı.
- 25 Haziran haftasında 173 milyon dolarlık tahvil alan yabancı yatırımcılar, 3 milyon dolarlık hisse senedi satışı gerçekleştirmişti.
- Türkiye'ye en son Kasım-Ocak arasında art arda 10 hafta net yabancı portföy girişi olurken, Türkiye'den en fazla haftalık yabancı portföy çıkışı 26 Mart döneminde gerçekleşmişti.
- Yabancılar Türk varlıklarını son 3 yıldır portföylerinden çıkarmaya devam ederken 2020 yılında ise Türkiye'den tüm zamanların en büyük yabancı yatırımcı çıkışı yaşandı. Yabancı salgın yılında 5 milyar dolarlık tahvil ve 4,2 milyar dolarlık hisse satarak toplamda 9,2 milyarlık türk varlığı satışı gerçekleştirmiş oldu.

ABD Enflasyonu

- ❑ Federal İstatistik Bürosu bu hafta haziran ayı enflasyonunu yoy %5,4, bir önceki aya göre ise %0,9 olarak açıkladı.
- ❑ Bu oran ABD'de en son Ağustos 2008'de görülmüştü.
- ❑ Enflasyon kalemlerine bakıldığında ise en yüksek oranlı artışın bir yılda %45 ile ikinci el otomobil ve kamyon ürünlerinde olduğu görülmekte.
- ❑ Bu durumun nedenlerini The Economist düşen faizlere karşılık artan teşvik çeklerine, yeni arabalarda yaşanan üretim kısıtlığına ve artan araba kiralama talebine bağlıyor.
- ❑ Enflasyon yorumu olarak FED başkanı Powell, enflasyonun rahatsız edici seviyelere gelmesine rağmen Fed'in ABD ekonomisini destekleyici nitelikteki duruşunu savunurken; Hazine Bakanı Janet Yellen, fiyatlardaki artışın birkaç ay daha devam edebileceğini ancak son zamanlardaki şaşırtıcı enflasyonun zamanla gevşemesini beklediğini ifade etti.

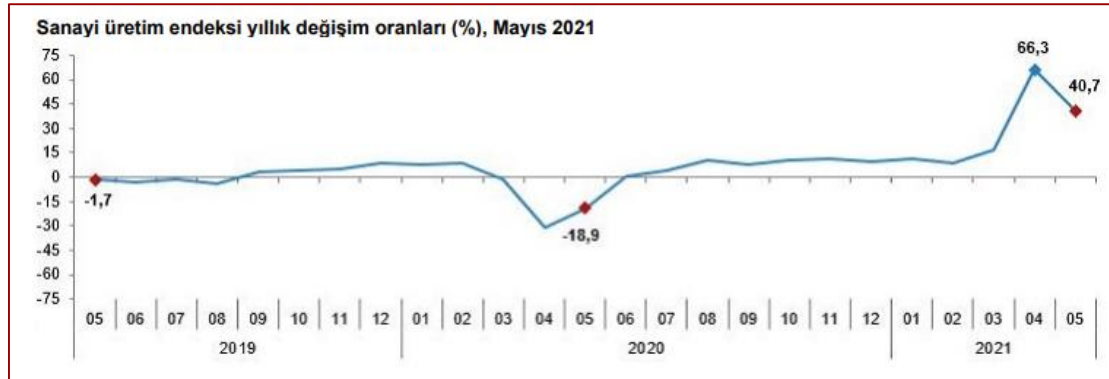

Kripto Para vs Binance

- ❑ Son aylarda farklı ülkelerdeki düzenleyiciler tarafından hedef alınan Binance son olarak birkaç ay önce çıkardığı hisse senedine dayalı token satışlarını durdurdu.
- ❑ Apple, Tesla ve Coinbase gibi şirketlerin tokenize edilmiş halini Nisan ayında çıkaran Binance, yayımladığı bir blog gönderisinde “Hisse senedi tokenleri için desteğimizi sonlandırıyoruz ve odağımızı diğer ürünlere kaydırıyoruz” dedi.
- ❑ Binance son günlerde İtalya ve İngiltere’den gelen yasaklama ve lisans haberleriyle gündeme gelmişti. İngiltere’deki Finansal Yönetim Otoritesi (FCA), dünyanın en büyük kripto para Borsası olan Binance’i yasakladığını duyurmuştu. FT daki son habere göre sert önlem alanlar listesine Litvanya ve Hong Kong’da girdi...
- ❑ CoinDesk’in haberine göre, Bank of America belirli müşterilerine Bitcoin’de vadeli işlem hizmeti sunmayı onaylarken birkaç müşterinin halihazırda işlem gerçekleştirmiş olabileceği de belirtiliyor fakat işlemlerin ne zaman başladığına ya da başlayacağına dair tam tarih bilinmiyor.
- ❑ BofA’nın bu hamlesi bankaların son zamanlarda kripto alanına artan ilgisiyle birlikte geliyor. Goldman Sachs ve Citigroup, geçtiğimiz aylarda zengin özel servet müşterilerine yönelik Bitcoin açma girişimlerini duyurmuşlardı.

Sanayi Üretim Endeksi-Mayıs 2021

- ❑ Sanayi üretimi Mayıs ayında yıllık yüzde 40,7 artış kaydetti. Aylık bazda ise yüzde 1,3 yükseliş yaşandı.
- ❑ Rakamlarda baz etkisinin devam ettiği görüldü. Nisan ayında da baz etkisiyle sanayi üretim endeksinde yıllık artış yüzde 66 olarak kaydedilmişti.
- ❑ Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2021 yılı Mayıs ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 33,4, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 42,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 20,9 arttı.

Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, Mayıs 2021

- ❑ Tarım-GFE (2015=100), 2021 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %2,49, bir önceki yılın Aralık ayına göre %9,20, bir önceki yılın aynı ayına göre %24,43 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,42 artış gösterdi.
- ❑ Ana gruplar itibariyle bir önceki aya göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksi %2,43, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi %2,81 artış gösterdi. Bir önceki yılın aynı ayına göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksi %24,27, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi %25,39 artış gösterdi.

Ana gruplara göre Tarım-GFE ve değişim oranları, Mayıs 2021					
	Endeks	Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)
Tarım-GFE	208,55	2,49	9,20	24,43	15,42
Tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksi	204,38	2,43	8,80	24,27	14,96
Tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi	237,56	2,81	11,66	25,39	18,22

Ücretli Çalışan İstatistikleri, Mayıs 2021

- Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı 2021 Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %17,2 arttı. Ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayında 11 milyon 534 bin 193 kişi iken, 2021 yılı Mayıs ayında 13 milyon 515 bin 264 kişi oldu.
- Ücretli çalışanların alt detaylarına bakıldığında; 2021 yılı Mayıs ayında ücretli çalışan sayısı yıllık olarak sanayi sektöründe %16,1, inşaat sektöründe %43,6 ve ticaret-hizmet sektöründe %13,4 arttı.

Sektör	Ücretli Çalışan Sayısı		Yıllık fark	Yıllık değişim (%)
	Mayıs 2021	Mayıs 2020		
B-N Toplam (Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler)	13 515 264	11 534 193	1 981 071	17,2
B-E-Sanayi	4 698 261	4 046 733	651 528	16,1
B-Madencilik ve taş ocaklığı	135 311	118 225	17 086	14,5
C-İmalat	4 378 224	3 755 463	622 761	16,6
D-Elektrik, gaz, buhar	117 698	112 612	5 086	4,5
E-Su temini; kanalizasyon	67 028	60 433	6 595	10,9
F-İnşaat	1 557 149	1 084 532	472 617	43,6
G-N-Ticaret ve hizmetler	7 259 854	6 402 928	856 926	13,4
G-Ticaret	3 018 903	2 680 434	338 469	12,6
H-Ulaştırma ve depolama	1 000 303	868 775	131 528	15,1
I-Konaklama ve yiyecek	896 187	811 552	84 635	10,4
J-Bilgi ve iletişim	240 360	201 200	39 160	19,5
K-Finans ve sigorta faaliyetleri	202 377	203 797	-1 420	-0,7
L-Gayrimenkul	97 355	78 521	18 834	24,0
M-Mesleki, bilimsel ve teknik	616 286	500 345	115 941	23,2
N-İdari ve destek	1 188 083	1 058 304	129 779	12,3